

บทที่ 4

ผลการศึกษาข้อมูล

ในบทนี้ผู้วิจัยได้จัดแบ่งการนำเสนอผลการศึกษาข้อมูลการวิจัยออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

- 4.1 สภาพทั่วไป
- 4.2 บริบทชุมชน
- 4.3 ภูมิปัญญาชาวบ้านของหมู่บ้านห้วยอีค่างกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 4.4 การประยุกต์ภูมิปัญญาสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรระบบเหมืองฝาย
- 4.5 การศึกษาถึงความพร้อมและศักยภาพของหมู่บ้านห้วยอีค่าง
- 4.6 ข้อเสนอเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการจัดทำการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระบบเหมืองฝายของภูมิปัญญาชาวบ้าน
- 4.7 ศักยภาพของพื้นที่ในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านห้วยอีค่างและพื้นที่ใกล้เคียง

4.1 สภาพทั่วไป

ข้อมูลด้านสภาพพื้นฐานทั่วไปของอำเภอแม่วาง

อำเภอแม่วาง จัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2533 และจัดตั้งเป็นอำเภอเมื่อวันที่ 7 กันยายน พ.ศ.2538 ที่ว่าการอำเภอดังอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง ประกอบด้วย 5 ตำบล ได้แก่ 1) ตำบลบ้านกาด 2) ตำบลทุ่งปี 3) ตำบลแมวิน 4) ตำบลทุ่งรวงทอง 5) ตำบลดอนเปา ขนาดของพื้นที่ทั้งหมด 601.218 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 375,705 ไร่ ทิศเหนือจรดอำเภอสะเมิง และอำเภอหางดง ทิศใต้จรดกิ่งอำเภอดอยหล่อ และอำเภอจอมทอง ทิศตะวันออกจรดอำเภอสันป่าตอง ทิศตะวันตกจรดอำเภอแม่แจ่ม

ลักษณะทางภูมิประเทศโดยรวมเป็นภูเขาสลับกับที่ราบระหว่างหุบเขาโดยมีความสูงของภูมิประเทศจากระดับ 1,800 เมตร ลงมาถึง 300 - 400 เมตร เนือระดับน้ำทะเล โดยเฉพาะลุ่มน้ำแม่วางเป็นที่ราบระหว่างหุบเขา (Valley) ความสูงประมาณ 500 เมตรจากระดับน้ำทะเล และมีภูมิประเทศบางส่วนที่เกิดจากหินปูน

ลักษณะทางเศรษฐกิจ อาชีพของชุมชนท้องถิ่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักทางการเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจได้แก่ ข้าว ผลไม้เมืองหนาว ไม้ดอก ผัก การเลี้ยงสัตว์

ลักษณะทางประชากร ประชากรอำเภอแม่วางรวมทั้งสิ้น 30,776 คน ชาย 15,439 คน หญิง 15,337 คน ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 51 คน/ตารางกิโลเมตร

4.2 บริบทชุมชน

4.2.1 ลักษณะทางกายภาพของตำบลแม่วิน

ตำบลแม่วินประกอบด้วยหมู่บ้านทั้งหมด 18 หมู่บ้าน โดยเรียงตามลำดับหมู่บ้านดังนี้

1. บ้านห้วยอีค่าง
2. บ้านทุ่งหลวง, บ้านห้วยทราย
3. บ้านขุนปัวย
4. บ้านหนองเต่า
5. บ้านแม่สะป๊อก(เหนือ-ใต้)
6. บ้านแม่มูด
7. บ้านห้วยหยวก
8. บ้านห้วยข้าวลีบ, บ้านขุนเตียน, บ้านโป่งสมิ, บ้านห้วยเย็น
9. บ้านสบวิน
10. บ้านห้วยตอง
11. บ้านห้วยโป่ง, บ้านเด่น
12. บ้านขุนวาง(กลาง-เหนือ)
13. บ้านม่อนยะ
14. บ้านห้วยยาว
15. บ้านใหม่วังผาปูน
16. บ้านหนองมณฑา, บ้านขุนวิน
17. บ้านโป่งลมแรง, บ้านปากกล้วย
18. บ้านห้วยเตียน

ตำบลแม่วินมีประชากรทั้งสิ้นรวม 10,237 คน(2543) ตั้งหมู่บ้านอยู่ในภูมิประเทศที่เป็นป่าไม้ และภูเขา

4.2.2 ลักษณะทางกายภาพของบ้านห้วยอีค่าง

บ้านห้วยอีค่าง ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

การอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชุมชนบนพื้นที่สูงในเขตพื้นที่ลุ่มแม่น้ำวาง บ้านห้วยอีค่าง หมู่ที่ 1 ได้ตั้งหมู่บ้านครั้งแรกเมื่อประมาณ 322 ปี ล่วงมาแล้ว ชาวบ้านย้ายมาจากบ้านแม่อูคอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ปริศนา พรหมมา และมนตรี จันทวงศ์, 2541 อ้างถึงในฐิติธิ์ ฐชาติ, 2543)

สภาพทางภูมิศาสตร์โดยรอบหมู่บ้านมีลักษณะเป็นภูเขาสูงชันมีระดับความสูงของพื้นที่ประมาณ 970 เมตรเหนือระดับน้ำทะเล สภาพป่าเป็นแบบ ป่าเต็งรังผสมเขา (Pine-dipterocarp forest) ป่าชนิดนี้พบในระดับความสูง 700-1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง สภาพดินเป็นดินลูกรัง มีสนสองใบ สนสามใบ ขึ้นปะปนกับไม้เต็ง พลวง ก่อแพะ และไม้อื่นๆ ซึ่งมีความสูงไม่เกิน 20 เมตร

สำหรับแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคชาวบ้านห้วยอีค่างใช้น้ำจากการต่อ “ประปาภูเขา” จากต้นน้ำของลำห้วยแม่เตียน ที่อยู่ทางเหนือขึ้นไปและอยู่สูงกว่าระดับความสูงของหมู่บ้าน โดยการต่อท่อเข้ามาเก็บไว้ในถังพักน้ำขนาดใหญ่ของหมู่บ้าน ส่วนน้ำที่ใช้ในการเกษตรเป็นน้ำที่หตได้จากการทำเหมืองฝาย ผ่านเข้าสู่ลำเหมืองและส่งสู่นาขั้นบันได และแปลงเกษตร จากการสำรวจพบว่าชาวบ้านห้วยอีค่างมีน้ำใช้อุปโภคบริโภคตลอดทั้งปี ยกเว้นบางปีในฤดูแล้งที่น้ำใช้ในการเกษตรอาจขาดแคลนบ้าง

การถือครองพื้นที่ของกะเหรี่ยง หมายถึง การใช้พื้นที่และการอนุรักษ์ระบบนิเวศป่าควบคู่ไปพร้อมๆ กัน ชาวกะเหรี่ยงแบ่งป่าตามลักษณะของการใช้ประโยชน์ออกเป็น 3 ประเภทคือ

ประเภทที่ 1 ป่าอนุรักษ์ คือ ป่าต้นน้ำลำธาร ป่าพิธีกรรม ป่าไถลบ้าน ฯลฯ ป่าชนิดนี้ต้องมีการอนุรักษ์ เพื่อประโยชน์ในการใช้น้ำและการประกอบพิธีกรรม

ประเภทที่ 2 ป่าใช้สอย คือ ป่าที่ต้องขออนุญาตจากชุมชน ในการตัดไม้เพื่อสร้างบ้าน เลี้ยงสัตว์ เก็บหาของป่า และเชื้อเพลิง

ประเภทที่ 3 พื้นที่ทำกิน คือ พื้นที่ที่ตั้งอยู่ในเขตหมู่บ้านในการทำเกษตรกรรม เช่น ทำไร่หมุนเวียน นา สวน ต่างๆ

ชาวกะเหรี่ยงจะแบ่งขอบเขตป่า ให้แต่ละหมู่บ้านดูแลรับผิดชอบและใช้วิธีการหลายๆ รูปแบบ เช่น ความเชื่อ พิธีกรรม การผลิตที่เคารพสำนึกในบุญคุณ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ฐิติธิ์ ฐชาติ, 2543)

4.2.3 ประชากรและการประกอบอาชีพ

ประกอบด้วยครัวเรือนทั้งหมด 80 ครัวเรือน และมีประชากรรวม 454 คน ชาย 209 คน หญิง 245 คน ทั้งหมดเป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (ปกาเกอะญอ) นับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เพราะหัวใจสำคัญของหมู่บ้านและสังคมก็คือแหล่งน้ำ ลำน้ำที่สำคัญของหมู่บ้านห้วยอีค่างคือ ห้วยแม่เตียน จากเหมืองฝายระบายน้ำเข้าสู่ลำเหมืองจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการเกษตรกรรม ชาวกะเหรี่ยงทำการเกษตร 2 รูปแบบ คือ การทำการเกษตรเพื่อยังชีพ และการทำการเกษตรเพื่อสร้างรายได้ ลักษณะของการเกษตรเพื่อยังชีพของชาวกะเหรี่ยงได้แก่ การทำไร่ การปลูกข้าวไร่ การทำนาขั้นบันได ส่วนการทำการเกษตรเพื่อสร้างรายได้เกษตรกรชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ ปลูกพืชเมืองหนาวได้แก่ การปลูกผัก การปลูกพันธุ์ไม้ดอกประเภทต่างๆ และการเลี้ยงสัตว์

4.2.4 สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบ้านห้วยอีค่าง

ฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้ของประชากรในหมู่บ้านห้วยอีค่าง โดยรวมไม่ค่อยดีนักจากการสัมภาษณ์คนในท้องถิ่น เพราะการผลิตผลผลิตทางการเกษตรส่วนใหญ่จะเก็บไว้เพื่อยังชีพ และการทำพิธีกรรมตามความเชื่อและวัฒนธรรมดั้งเดิม รายได้ของเกษตรกรชาวกะเหรี่ยงจะมาจากการปลูกพืชเมืองหนาว ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากสิ้นสุดฤดูกาลทำไร่ ทำนาแล้ว ดังนั้นชาวบ้านส่วนใหญ่จะอยู่ในฐานะปานกลางถึงยากจน ชุมชนท้องถิ่นจำนวน 64 ครัวเรือนที่ไม่มีไฟฟ้าใช้ และมีโทรศัพท์สาธารณะของหมู่บ้าน การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคทางอบต. ได้จัดสรรงบประมาณตามลักษณะของการสำรวจและได้จัดเป็นหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาลำดับที่ 2 เพราะบ้านห้วยอีค่างมีน้ำประปาใช้ มีถนนลาดยางระยะทาง 35 กิโลเมตร และถนนในโครงการเร่งรัดพัฒนาชนบท อีกส่วนหนึ่ง บ้านห้วยอีค่างมีโรงเรียนประถมศึกษาและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ลักษณะของสังคมในหมู่บ้านเป็นสังคมชนบท มีความเป็นอยู่แบบพึ่งแบบนึ่งแบบญาติต่างมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ชาวกะเหรี่ยงจะยึดถือความเชื่อทางพิธีกรรมและความเชื่อในตัวของผู้เฒ่าตามโครงสร้างของสังคมชาวกะเหรี่ยงจะมีแกนนำของหมู่บ้าน 2 แกนด้วยกันคือ

1. แกนทางด้านการปกครอง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน แกนทางด้านตัวแทนอบต.
2. แกนทางด้านพิธีกรรมที่ชาวบ้านเรียกว่า "อีโค" เป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อตั้งแต่บรรพบุรุษของชาวกะเหรี่ยง

ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีความเป็นมิตร โดยเฉพาะการให้ความเป็นมิตรต่อบุคคลแปลกหน้าและการให้ความร่วมมืออย่างดีต่อหน่วยงานราชการ สำหรับกิจกรรมหรือพิธีกรรมในหมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี มีการจัดกฎระเบียบของหมู่บ้านจากการ

สัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทราบว่าในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา มีการขับไล่ลูกบ้านออกจากหมู่บ้านเพียงรายเดียวเท่านั้น สาเหตุเนื่องจากการลักขโมย เหตุผลที่สนับสนุนให้สังคมนี้เป็นเช่นนี้เพราะชาวกระเหรี่ยงมีการนับถือผีต่างๆ ถ้ามีการผิดผีหรือทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องผีที่นับถืออยู่จะลงโทษ ทำให้ชาวกระเหรี่ยงกลัวมากที่จะทำความผิด

4.3 ภูมิปัญญาชาวบ้านของหมู่บ้านห้วยอีค่างกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

4.3.1 ภูมิปัญญาบ้านของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องน้ำ ดิน และ ป่า

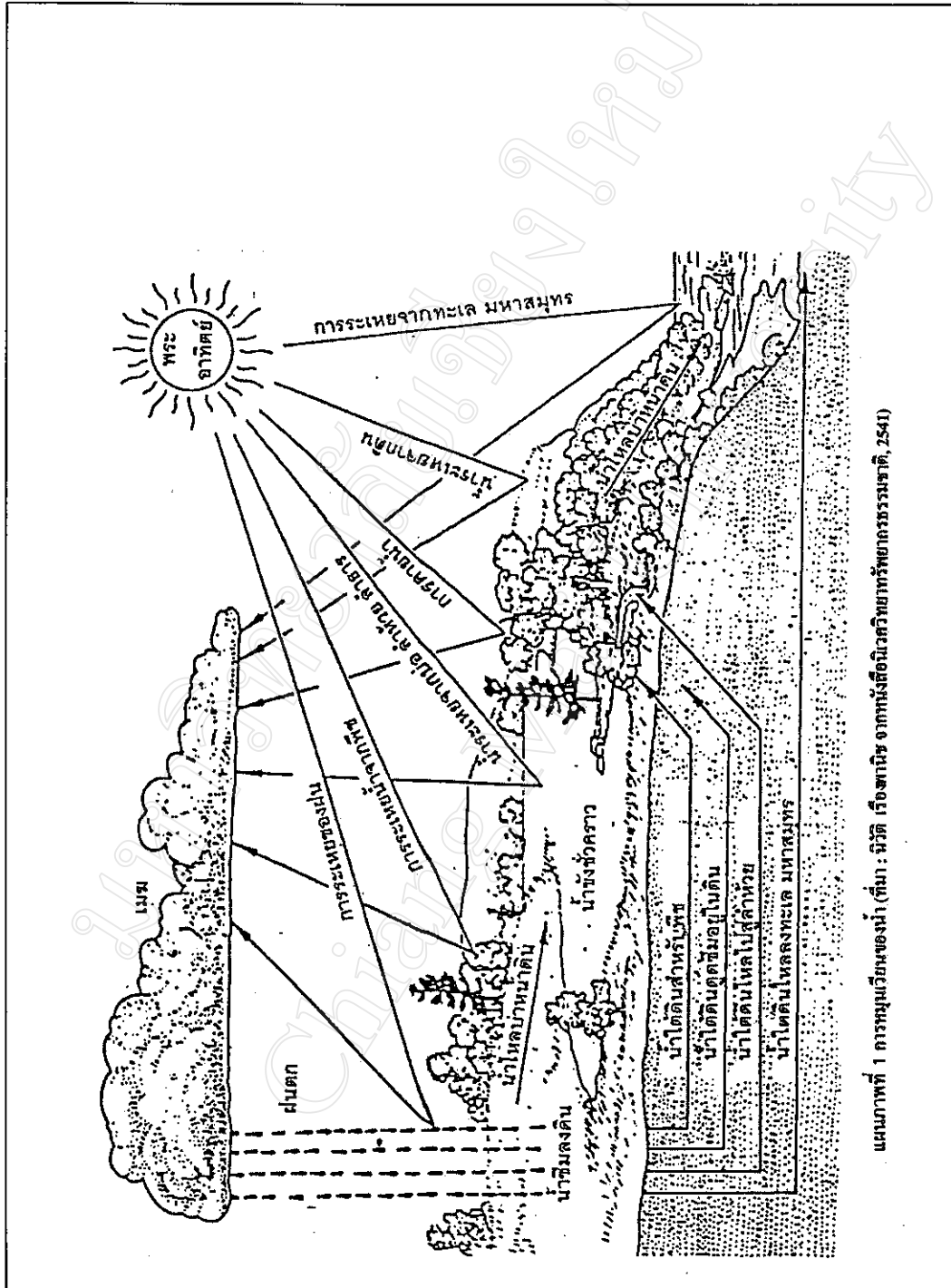
กระเหรี่ยงมีความเชื่อเกี่ยวกับ “นาที” หรือ “ผิมน้ำ” ซึ่งชาวกระเหรี่ยงจะให้ความเคารพมาก เพราะนาทีจะมีหน้าที่ปกปักรักษา น้ำ และให้น้ำ ถ้ามีใครไปรบกวนทำให้น้ำหายไปลำน้ำนั้นก็เหือดแห้งไปในที่สุด ก็จะมีผลกระทบต่อบรรยากาศสังคมและการทำเกษตรกรรมของหมู่บ้าน ดังนั้นความเชื่อของชาวกระเหรี่ยงในเรื่องของ นาที ถือเป็นเรื่องสำคัญและเป็นสิ่งที่ทุกคนในหมู่บ้านหวงแหนมาก และมีความเชื่อสอดคล้องกันว่าจะไม่ไปรบกวน นาที ทำให้ช่วยเกิดการอนุรักษ์แหล่งน้ำ

กระเหรี่ยงมีความเชื่อเกี่ยวกับ “นา อู๋ หู” หรือ “น้ำผุด” บริเวณหัวไร่หรือนา เป็นสถานที่ที่เจ้าของไร่ นา จะหวงแหนมากเพราะเป็นต้นกำเนิดของน้ำ ที่จะเข้าสู่ไร่ หรือนา ซึ่งบริเวณนี้จะมีน้ำอยู่เช่นกัน กระเหรี่ยงมีความเชื่อว่าจาก น้ำผุด หรือคนท้องถิ่นเรียกว่า น้ำออกภู ในรัศมี 1-2 กิโลเมตร จะจัดตั้งเป็นกฎระเบียบของหมู่บ้าน กระเหรี่ยงจะมีกฎระเบียบของหมู่บ้านที่ทุกคนในหมู่บ้านทราบกันเป็นอย่างดี คือการห้ามจับสัตว์น้ำในรัศมีจากต้นกำเนิดน้ำผุดดังกล่าว เป็นการรักษาด้านกำเนิดของระบบนิเวศ และทำให้สัตว์น้ำได้มีการขยายพันธุ์ต่อไปได้

กระเหรี่ยงมีความเชื่อเกี่ยวกับ “เดะหมื่อเบอ” หรือ “เขียดแลวกกไซ” หมายถึงป่าน้ำขับนั่นก็หมายความว่าความเชื่อเกี่ยวกับป่าของหมู่บ้านในประเภทที่ 1 ที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งเป็นป่าอนุรักษ์เป็นต้นกำเนิดของต้นน้ำลำธาร และเป็นสถานที่ใช้ประกอบพิธีกรรมต่างๆ

ข้อห้ามเกี่ยวกับ ดิน น้ำ ป่า ของชาวกระเหรี่ยง ดังนี้

4.3.1.1 ข้อห้ามเกี่ยวกับดิน ทา หรือสุภาสิต กระเหรี่ยงสอนว่า “อยู่กับดินที่พระเจ้าสร้างอยู่ที่เก่าเราต้องรักษา อยู่ที่สูงเราต้องรักษา” (จรัส ไหมยศ, 2538 อ้างถึงในฐลสิทธิ์ ฐาติ, 2543) สังคมกระเหรี่ยงสร้างข้อห้ามไม่ให้แตะต้องทำลายดินที่เป็นหลุมใหญ่ ดินร่องน้ำ ดินบริเวณร่องน้ำ พบกับดินจอมปลวก ดินปากถ้ำ ดินยอดดอยหรือยอดภูเขา และดินริมฝั่งแม่น้ำ บริเวณพื้นดินเหล่านี้ต้องรักษาไว้ดังคำว่า “ทา” หรือที่กล่าวว่า “ใช้น้ำต้องรักษาน้ำ ใช้น้ำต้องรักษาดิน” (อภิ เกอะตอที เอะกะเกอะตอเกอะ)

4.3.1.2 ข้อห้ามเกี่ยวกับน้ำ กะเหรี่ยงได้แบ่งน้ำออกเป็น 5 ประเภท และแต่ละประเภทก็มีกฎข้อห้ามดังนี้

1) น้ำซับ (ทีจื่อ) เป็นน้ำที่ซึมซับอยู่ตลอดเวลา มีน้ำซึมอยู่ตลอดปี พื้นที่ดังกล่าวมักเป็นป่าที่มีต้นไม้ขนาดใหญ่ขึ้นอยู่ที่บริเวณนั้น ไม่มีใครเข้ามารบกวน มีความเชื่อว่ามีผีหรือเจ้าของคอยรักษาอยู่

2) น้ำโปง (ทีมอ) คือ น้ำที่เกิดขึ้นบริเวณที่ลุ่มของลำห้วย พื้นที่ดังกล่าวจะเป็นโคลนลึกลึกมีน้ำขังตลอดปี โปงมี 2 อย่าง คือ โปงเล็ก และโปงขนาดใหญ่ ชาวบ้านเชื่อว่ามีผีอยู่มาก ถ้าไม่จำเป็นชาวบ้านจะไม่เข้าไปใกล้ บางพื้นที่เป็นนาขั้นบันได แต่ตรงโปงก็จะเว้นไว้ หากว่ามีคนถูกผีทำก็จะต้องเลี้ยงผีที่โปงนั้น

3) ลำห้วย (ทีโกะละ) เชื่อว่ามีนาที เป็นผู้รักษาน้ำได้อาศัยอยู่ในลำห้วย หรือที่มีน้ำขังอยู่ทั่วไป หากใครปัสสาวะ อุจจาระ หรือทำอะไรที่ถือว่าทำลายน้ำนาที่จะลงโทษ โดยทำให้ผู้นั้นเกิดอาการเจ็บไข้ได้ป่วยและต้องไปขอขมา โดยการนำข้าวสารไป 1 กำมือไปหว่านในน้ำแล้วต้องอธิษฐานขอขมา

4) น้ำผุด (ทีเปา) เป็นน้ำที่ไหลผุดขึ้นมาจากดินอยู่ตลอดเวลา (น้ำออกภู) บริเวณดังกล่าวจะอุดมสมบูรณ์ ห้ามเข้าไปรบกวน หรือทำลายป่า ถือว่ามีเจ้าของหรือผีรักษาอยู่ หากใครเข้าไปรบกวน อาจทำให้เจ็บป่วยมีอันเป็นไป

5) น้ำอ่างแก้ว (ทีแหมะเกอล่า) คือน้ำในแอ่งที่พื้นจะเกิดขึ้นตามป่าดงดิบที่ชุ่มชื้น จะใช้ดื่มกินได้ทั้งคนและสัตว์ แต่ห้ามทำลายน้ำในแอ่งนั้น ถ้าหากละเมิดอาจทำให้มีการตาย หรือภัยพิบัติต่างๆ เกิดขึ้น จึงต้องมีการใช้อย่างระมัดระวัง

จากข้อห้ามและความเชื่อต่างๆ เกี่ยวกับแหล่งน้ำที่เป็นที่อาศัยของผีน้ำ ทำให้กะเหรี่ยงจึงต้องสร้างฝาย และบริเวณที่สร้างฝายจึงต้องมีหอผีบริเวณหัวฝาย เพื่อขอโทษผีน้ำในการนำน้ำไปใช้โดยไม่ได้ขุดบ่อเพื่อกักเก็บน้ำ แต่ใช้ระบบลำเหมืองไล่ระดับจากสูงไปต่ำได้ การบูชาผีน้ำจะต้องกระทำทุกปีก่อนฤดูกาลทำนา โดยเจ้าของที่นาซึ่งได้รับน้ำจากฝายร่วมกันบูชาผีฝาย หรือผีน้ำ ด้วยการสร้างหอผีฝายด้วยไม้ไผ่สูง 1 เมตร มีกระบอกไม้ไผ่ใส่น้ำแขวนไว้ สำหรับเครื่องเซ่น ประกอบด้วย กล้วย เทียน ไก่ต้ม และสุรา

4.3.1.3 ข้อห้ามเกี่ยวกับป่า ดังที่กล่าวแล้วข้างต้นจากการแบ่งป่าออกเป็น 3 ประเภท คือ ป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย ป่าทำกิน

4.4 การประยุกต์ภูมิปัญญาสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรระบบเหมืองฝาย

จากพิธีกรรมความเชื่อ และภูมิปัญญาของชาวกะเหรี่ยงในการทำเกษตรกรรมระบบเหมืองฝาย ในมุมมองด้านการท่องเที่ยวลักษณะการท่องเที่ยวเชิงเกษตรระบบเหมืองฝาย เราจะไม่มองเพียงสิ่งดึงดูดใจ(Attractions) ของการท่องเที่ยวเพียงแค่ธรรมชาติ(Nature) แต่จะนำเสนอถึงความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นกับการแบ่งปันการใช้น้ำเพื่อทำการเกษตรประเภทต่างๆ ด้วยภูมิปัญญาที่สั่งสมกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นความเข้มแข็งด้านหนึ่งของสังคมชาวกะเหรี่ยงและสืบทอดกันมาถึงปัจจุบัน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบนี้สามารถจัดนำเที่ยวได้ตลอดทุกช่วงฤดูกาล และฤดูกาลท่องเที่ยว เพราะจากเหมืองฝายของหมู่บ้านถือเป็นขั้นแรกของ การนำน้ำเข้ามาใช้ในพื้นที่การเกษตร โดยผ่านมาตามลำเหมือง ดังนั้น โดยภูมิปัญญาของชาวบ้านการเลือกบริเวณหรือสถานที่ ที่ใช้ทำลำเหมืองบน กลาง ล่าง นั้นจะต้องอาศัยประสบการณ์ที่สอดคล้องตามหลักวิทยาศาสตร์และแรงโน้มถ่วงของโลก ที่เป็นกฎตายตัวว่าน้ำจะต้องไหลจากที่สูงลงสู่พื้นที่ๆ ต่ำกว่า และน้ำต้องเดินทางไปในทุกพื้นที่ ที่ใช้ทำการเกษตรกรรมของหมู่บ้าน ดังนั้นคนในท้องถิ่นมีการแบ่งปันการใช้น้ำ และการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาอย่างเท่าเทียมกันภายใต้การดูแลของผู้ใหญ่บ้าน และ อีโค ที่ร่วมกันคอยดูแลและรับผิดชอบกฎระเบียบ พิธีกรรม ของหมู่บ้าน ดังนั้นถ้าพิจารณาถึงกิจกรรมทางการเกษตรในรอบ 12 เดือน หรือ 1 ปี ของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงบ้านห้วยอีค่าง สามารถแบ่งออกเป็นช่วงเวลาต่างๆ ได้ดังนี้

เดือนมกราคม	ว่างจากการทำไร่ ทำนา
เดือนกุมภาพันธ์	เทศกาลขึ้นปีใหม่ (ทำพิธีผูกข้อมือ)
เดือนมีนาคม	ทำการถางไร่ และตากไร่
เดือนเมษายน	ทำการเผาไร่ และไล่เมล็ด ผักเขียว ข้าวโพด พืชผัก
เดือนพฤษภาคม	ปลูกข้าวไร่ และผัก
เดือนมิถุนายน	ปลูกข้าวนา
เดือนกรกฎาคม	ปลูกข้าวนา
เดือนสิงหาคม	ทำพิธีกรรมเลี้ยงผีไร่ เลี้ยงผีนา เพื่อความอุดมสมบูรณ์ ของการทำการเกษตร
เดือนกันยายน	ดูแลไร่ นา ไม่ให้มีศัตรูพืช และวัชพืช
เดือนตุลาคม	ทำการเกี่ยวข้าวไร่
เดือนพฤศจิกายน	ทำการเกี่ยวข้าวนา (เสร็จสิ้นฤดูกาล)

เดือนพฤศจิกายน - มกราคม ทำการปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ไม้ดอก ผักสลัด เป็นต้น
เดือนธันวาคม พิธีผูกข้อมือเรียกขวัญเด็ก

การท่องเที่ยวที่เรามองถึงความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตของหมู่บ้านกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวและการเข้ากันได้อย่างกลมกลืนด้วยการมีวัฒนธรรมที่เป็นสิ่งที่สั่งสมกันมาจากบรรพบุรุษและถ่ายทอดมาตามสายโลหิต และความเข้มแข็งของวัฒนธรรมชุมชน ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระบบเหมืองฝายนี้จึงกลายเป็น “การท่องเที่ยวเชิงเกษตรวัฒนธรรม” ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชุมชนอย่างแท้จริง ดังนั้นการท่องเที่ยวประเภทนี้จะมีคุณค่าอย่างยิ่งในการถ่ายทอดทางด้านการศึกษา การเรียนรู้จากประสบการณ์ของความเป็นจริงจากพื้นที่ ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว โดยมีส่วนประกอบทั้งระบบนิเวศ การอนุรักษ์ การเกษตร วิถีชีวิตและวัฒนธรรม เข้าไปเป็นองค์รวมของความรู้ สำหรับบริษัทนำเที่ยวหรือผู้ที่นำเที่ยวประเภทนี้ ควรจะต้องมีการสำรวจพื้นที่ สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่น อธิบายโครงการและให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง มัคคุเทศก์ผู้ทำหน้าที่ เป็นตัวแทนพานักท่องเที่ยวเข้าไปยังในพื้นที่ควรจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบของหมู่บ้าน การปฏิบัติตัวกลมกลืนสภาพแวดล้อม การเคารพกติกาของสังคม และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อชุมชนท้องถิ่น การสนใจศึกษาประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างถ่องแท้ เพื่อให้การให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว

4.5 การศึกษาความพร้อมและศักยภาพของหมู่บ้านห้วยอีค่าง

4.5.1 การวิเคราะห์ความพร้อมของหมู่บ้าน ด้วยการสัมภาษณ์ หัวหน้าครัวเรือน หรือ คู่สมรส จำนวน 40 ครัวเรือน จากทั้งหมด 80 ครัวเรือน โดยผลของการสัมภาษณ์จะอยู่ในกรอบของ 3 As ได้แก่ ความดึงดูดใจของสถานที่และกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว (Attractions) สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยว (Amenities) และความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) ดังนี้

4.5.1.1 ความดึงดูดใจของสถานที่และกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว (Attractions) ของหมู่บ้านห้วยอีค่าง จากการสัมภาษณ์ชุมชนท้องถิ่นสามารถวิเคราะห์ออกได้เป็น 8 ด้านด้วยกันคือ

1) สภาพภูมิทัศน์ของหมู่บ้าน ชุมชนท้องถิ่นจำนวน 35 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 87.50 ของกลุ่มประชากรตัวอย่างคิดว่าหมู่บ้านห้วยอีค่างมีความพร้อมทางด้านสภาพภูมิทัศน์ โดยเฉพาะสภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรมของท้อง

ถิ่น ส่วนอีก 5 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 12.50 คิดว่าหมู่บ้านนี้ไม่มีความพร้อมในด้านสภาพภูมิทัศน์ที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

2) ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร/ระบบเหมืองฝาย ชุมชนท้องถิ่นจำนวน 37 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 92.50 ของกลุ่มประชากรตัวอย่างคิดว่าเกษตรกรรมระบบเหมืองฝายนี้สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ เพราะทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของหมู่บ้านมีความพร้อมสูง ส่วนอีก 3 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 7.50 คิดว่าไม่สามารถใช้พื้นที่ทางการเกษตรระบบเหมืองฝายของหมู่บ้านพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้

3) ผลผลิตทางการเกษตร ชุมชนท้องถิ่นทั้งหมด 40 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของกลุ่มประชากรตัวอย่างคิดว่ามีผลผลิตทางการเกษตรที่ชุมชนท้องถิ่นผลิตขึ้นเพื่อใช้ในการบริโภคเพื่อยังชีพเป็นหลัก และอีกส่วนเป็นการทำเกษตรกรรม โดยปลูกพืชเศรษฐกิจเพื่อเสริมรายได้ให้กับครอบครัว และสามารถจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวได้

4) การแปรรูปผลผลิต ชุมชนท้องถิ่นจำนวน 36 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 90.00 ของกลุ่มประชากรตัวอย่างคิดว่าไม่มีการแปรรูปผลผลิต เพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว เพราะผลผลิตที่เป็นพืชเศรษฐกิจที่ปลูกได้จะมีผู้มารับซื้อ หรือส่งขายไปยังตลาดต่อไป ส่วนอีก 4 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 10.00 คิดว่ามีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อให้เก็บไว้ได้นานยิ่งขึ้น

5) วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม ที่เกี่ยวกับการเกษตรและความเชื่อเรื่องน้ำ ชุมชนท้องถิ่นทั้งหมด 40 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของกลุ่มประชากรตัวอย่างคิดว่ามีความเข้มแข็ง และอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดีที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาของชุมชน ในเรื่องของขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเกษตร และเป็นจุดยืนหลักของสังคมในหมู่บ้านที่ควรแก่การศึกษา ในด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวัฒนธรรม

6) เทคโนโลยีสื่อสารสนเทศ ชุมชนท้องถิ่นทั้งหมด 30 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 75.00 มีความเห็นว่าหมู่บ้านไม่มีความจำเป็นที่จะต้องซื้อเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอก เพื่อการรับรู้ข่าวสารให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน ส่วนอีก 10 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 10.00 มีความเห็นว่าควรจะต้องมีการพัฒนาความพร้อมด้านสื่อสารสนเทศ เพื่อการรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวและด้านต่างๆ ในปัจจุบัน

7) ระบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นจำนวน 33 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 82.50 ของกลุ่มประชากรตัวอย่างมีความเห็นว่าหมู่บ้านห้วยอีค่าง ยังไม่มีความพร้อมในด้านของการดูแล การจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสม ส่วนอีก 7 ครัวเรือน คิดเป็น

ร้อยละ 17.50 มีความเห็นว่าหมู่บ้านนี้มีความพร้อม ในด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของหมู่บ้านอยู่ในระดับดีแล้ว

8) แหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง ชุมชนท้องถิ่นจำนวน 34 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 85.00 ของกลุ่มประชากรตัวอย่างมีความเห็นว่า ตำบลแม่วินมีความหลากหลายในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว และเหมาะแก่การเดินทางท่องเที่ยว ส่วนอีก 6 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 15.00 มีความเห็นว่าบริเวณตำบลแม่วินไม่มีความพร้อมในความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว

4.5.1.2 สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยว(Amenities) ของหมู่บ้านห้วยอีค่าง จากการสัมภาษณ์ชุมชนท้องถิ่นสามารถวิเคราะห์ออกได้เป็น 10 ด้าน ด้วยกันคือ

1) ระบบของการติดต่อสื่อสาร ชุมชนท้องถิ่นจำนวน 38 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 95.00 ของกลุ่มประชากรตัวอย่างมีความเห็นว่า หมู่บ้านยังไม่มีความพร้อมในด้านการติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์ เพราะปัจจุบันไม่มีโทรศัพท์สาธารณะประจำหมู่บ้าน ส่วนอีก 2 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 5.00 มีความเห็นว่ามีความพร้อมในด้านการติดต่อสื่อสารอยู่แล้วด้วยการประสานไปยังหมู่บ้านใกล้เคียงที่มีโทรศัพท์เข้าถึง

2) ระบบน้ำประปา ชุมชนท้องถิ่นทั้งหมด 40 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของกลุ่มประชากรตัวอย่างมีความเห็นว่าปัจจุบันระบบประปาภูเขาของหมู่บ้าน ทำมีน้ำใช้ได้ตลอดทั้งปี นั่นก็หมายถึงมีความพร้อมในเรื่องของน้ำที่ใช้อุปโภคและบริโภคของหมู่บ้านนั่นเอง

3) ระบบไฟฟ้าและเครื่องใช้ไฟฟ้า ชุมชนท้องถิ่นจำนวน 36 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 90.00 ของกลุ่มประชากรตัวอย่างมีความเห็นว่าหมู่บ้านยังขาดความพร้อม เรื่องของระบบไฟฟ้าที่ใช้ในหมู่บ้านเพราะในปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้จำนวน 5 ครัวเรือน ส่วนอีก 4 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 10.00 มีความเห็นว่าถึงระบบไฟฟ้าจะยังไม่ถึงทุกครัวเรือนก็ตาม แต่หมู่บ้านก็สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้

4) การสุขาภิบาล ได้แก่ ระบบการกำจัดและบำบัด น้ำเสีย ขยะ ความสะดวก ชุมชนท้องถิ่นจำนวน 32 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 90.00 ของกลุ่มประชากรตัวอย่างมีความเห็นว่าหมู่บ้านห้วยอีค่างยังขาดความพร้อมในการจัดการของระบบสุขาภิบาลที่ดี เพื่อรองรับต่อปริมาณการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว ส่วนอีก 8 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 20.00 มีความเห็นว่าไม่ต้องพัฒนาเพิ่มเติม เพราะปัจจุบันหมู่บ้านสามารถรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวได้

5) ระบบการขนส่งของพื้นที่ ชุมชนท้องถิ่นจำนวน 30 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 75.00 ของกลุ่มประชากรตัวอย่างมีความเห็นว่าการคมนาคมขนส่งในการเดินทางไปยังหมู่บ้านห้วยอีค่างนั้น มีความพร้อม ส่วนอีก 10 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 25.00 มีความเห็นว่ายังขาดความพร้อมในด้านของการคมนาคมขนส่ง ทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมามีปริมาณน้อย

6) การศึกษาของชุมชนท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว และทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นจำนวน 26 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 65.00 ของกลุ่มประชากรทั้งหมดมีความเห็นว่าชุมชนท้องถิ่นยังขาดความพร้อมในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่วนอีก 14 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 35.00 มีความเห็นว่าชุมชนท้องถิ่นมีความพร้อมในด้านความเข้าใจและทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

7) ความปลอดภัยของการท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นจำนวน 30 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 75.00 ของกลุ่มประชากรตัวอย่างมีความเห็นว่าหมู่บ้านห้วยอีค่างมีความพร้อมในด้านระบบรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน เพราะมีอาสาสมัครประจำหมู่บ้านคอยดูแลอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ประกอบกับพื้นฐานจิตใจของชาวกะเหรี่ยงที่มีความเป็นมิตรต่อผู้มาเยือน ส่วนอีก 10 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 25.00 มีความเห็นว่ายังขาดความพร้อมในการดูแลความปลอดภัยกับนักท่องเที่ยว

8) สถานที่พักอาศัยสำหรับนักท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นจำนวน 31 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 77.50 ของกลุ่มประชากรตัวอย่างมีความเห็นว่าหมู่บ้านห้วยอีค่าง ไม่มีความพร้อมในการจัดการเกี่ยวกับสถานที่พักแรมของนักท่องเที่ยวในลักษณะ Homestay ที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีก 9 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 22.50 มีความเห็นว่านักท่องเที่ยวสามารถพักอาศัยร่วมกับชุมชนท้องถิ่นได้ โดยไม่ต้องจัดสร้างขึ้นมาใหม่

9) สำนักงานที่ทำการของสถานที่ท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นจำนวน 38 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 95.00 ของจำนวนประชากรมีความเห็นว่าควรมีตัวแทนของหมู่บ้าน เข้าร่วมการติดต่อ ประสานงานในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีความพร้อมในด้านนี้ ส่วนอีก 2 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 5.00 มีความเห็นว่าชุมชนท้องถิ่นมีความพร้อม ในด้านการประสานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอยู่แล้ว

10) ห้องน้ำสาธารณะ ชุมชนท้องถิ่นทั้งหมด 40 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของกลุ่มประชากรตัวอย่างมีความเห็นว่า หมู่บ้านขาดความพร้อมในการจัดบริการห้องน้ำสาธารณะให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งทุกครั้วเรือนก็มีความเห็นตรงกันว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง

4.5.1.3 ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) ของหมู่บ้าน ห้วยอีค่าง จากการสัมภาษณ์ชุมชนท้องถิ่นสามารถวิเคราะห์ออกได้เป็น 4 ด้านด้วยกันคือ

1) ถนนสายหลัก/ สายรอง / และลักษณะของถนน ชุมชนท้องถิ่นทั้งหมด 40 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของกลุ่มประชากรตัวอย่าง มีความเห็นว่าสภาพของถนนทางเข้ามาถึงหมู่บ้านมีความพร้อมในการรองรับกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว

2) สถานที่จอดรถ ชุมชนท้องถิ่นจำนวน 30 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 75.00 ของกลุ่มประชากรตัวอย่างมีความเห็นว่า หมู่บ้านห้วยอีค่างมีความพร้อมของสถานที่จอดรถที่เหมาะสม และสอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพียงแต่ในช่วงฤดูฝนพื้นดินบริเวณรอยต่อระหว่างถนนหลักกับทางเข้าไปสถานที่จอดรถของหมู่บ้านถูกน้ำกัดเซาะทำให้การจอดรถยากขึ้น ถ้ามีการปรับปรุงก็จะสะดวกยิ่งขึ้น ส่วนอีก 10 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 25.00 มีความเห็นว่าสถานที่จอดรถไม่มีความพร้อม เพราะคับแคบสามารถจอดรถได้ไม่มากนัก

3) ทางเดินเท้า ชุมชนท้องถิ่นทั้งหมด 40 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของกลุ่มประชากรตัวอย่าง มีความเห็นว่าในหมู่บ้านห้วยอีค่างมีเส้นทางเดินเท้าเพื่อการศึกษ การท่องเที่ยว ทั้งในบริเวณหมู่บ้าน และบริเวณการทำเกษตรกรรมรอบๆ หมู่บ้าน

4) ทางเดินป่า ชุมชนท้องถิ่นจำนวน 32 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ของกลุ่มประชากรตัวอย่าง มีความเห็นว่าหมู่บ้านห้วยอีค่างมีเส้นทางเดินป่าในบริเวณลำเหมือง และบริเวณป่าชุมชนใกล้หมู่บ้าน ที่สามารถใช้เวลาไม่นานในการเดินทางสำรวจศึกษาต่างๆ ส่วนอีก 8 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 20 มีความเห็นว่าไม่มีความพร้อมในการให้นักท่องเที่ยวเดินป่าบริเวณใกล้หมู่บ้าน เพราะคิดว่าสิ่งแวดล้อมบริเวณหมู่บ้านเป็นพื้นที่เกษตรกรรมมากกว่า ที่จะจัดให้เป็นทางเดินป่า

จากผลของการวิเคราะห์ข้อมูลของการสัมภาษณ์ชุมชนท้องถิ่นในลักษณะ 3 As สามารถสรุปโดยรวมได้ว่าหมู่บ้านห้วยอีค่างมีความพร้อม ต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระบบเหมืองฝายได้ และผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านปัญหาและอุปสรรคของการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านห้วยอีค่างในหัวข้อต่อไป

4.5.2 ปัญหาและอุปสรรค ในการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านห้วยอีค่าง ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในเขตตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

4.5.2.1 ปัญหาและอุปสรรคทางด้านการบริหารจัดการ ของหมู่บ้านห้วยอีค่างในด้านการพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประกอบด้วยสาเหตุดังนี้

1) การขาดการริเริ่มและการให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง เนื่องจากหมู่บ้านห้วยอีค่างมีความเข้มแข็งของวัฒนธรรมการเกษตรอยู่แล้ว และพิธีกรรมโดยส่วนใหญ่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมตั้งแต่บรรพบุรุษสืบต่อกันมา แต่การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่ทราบกันดีเนื่องจากจะมีความซับซ้อนมากกว่าการวางแผนพัฒนาในด้านอื่น ผู้ที่มีอำนาจรับผิดชอบในพื้นที่มีความสำคัญมากและจะต้องเห็นถึงคุณค่าของการเตรียมความพร้อม เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยต้องมีการวางแผนให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระบบเหมืองฝาย หรือสอดคล้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านเพื่อการศึกษา การเรียนรู้จากวิถีชีวิตจริงด้วยการสนับสนุนงบประมาณ กำลังคน อุปกรณ์ที่จำเป็นรวมถึงความคิดริเริ่มที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

2) ความซับซ้อนของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ผลการศึกษาถึงความพร้อมของชุมชนท้องถิ่นบ้านห้วยอีค่างทำให้ทราบว่า การท่องเที่ยวในพื้นที่ที่กำหนดนั้นมีหน่วยงานมากมายหลาย ๆ หน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้องทั้ง องค์การของภาครัฐและเอกชน ทำให้การศึกษาได้เข้าใจถึงเป้าหมายของแต่ละองค์กร ซึ่งบางครั้งทำให้เกิดนโยบายการปฏิบัติที่มีการสอดคล้องกัน หรือการขัดแย้งกัน แต่ในแต่ละองค์กรก็จะมีภารกิจปกป้องสิทธิประโยชน์ของตนเองเป็นสำคัญทำให้แนวการปฏิบัติในภาพรวมจึงไม่เห็นผลในพื้นที่เป้าหมาย หรือถูกมองข้ามไปดังเช่นหมู่บ้านห้วยอีค่าง เป็นต้น และในบางครั้งอาจทำให้เกิดการท่องเที่ยวซ้ำแล้วซ้ำเล่า หรือการท่องเที่ยวที่กระจุกตัวด้วย

3) ข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีทางการเกษตรในระบบเหมืองฝาย ที่บริษัทนำเที่ยวมีความรู้ไม่ลึกซึ้ง จึงทำให้เกิดปัญหาในการไม่สามารถถ่ายทอดให้กับนักท่องเที่ยวได้ จึงกลายเป็นการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ แทนที่จะเป็น Agrotourism Culture และบริษัทนำเที่ยวได้มีการสร้างความสัมพันธ์ และสัมพันธ์ภาพที่ดีกับหมู่บ้าน รวมทั้งอธิบายโครงการให้ผู้นำ ตัวแทน และชาวบ้านได้เข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวประเภทนี้ การที่บริษัทไม่สามารถกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมในแต่ละเที่ยวของการเดินทาง ทำให้บรรยากาศในการท่องเที่ยวประเภทนี้สูญเสียไปและสร้างความแออัดให้เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นด้วย

4) ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับกำลังในการรองรับของสาธารณูปโภค หมู่บ้านห้วยอีค่าง ประกอบด้วย

1. สถานที่จอดรถตรงบริเวณทางเข้าหมู่บ้านมีความลาดชันมากเกินไป ควร ต้องมีการปรับปรุง และเพิ่มสถานที่จอดรถอีกเล็กน้อยก็คงเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว One Day Trip

2. ห้องน้ำและห้องสุขาสาธารณะของหมู่บ้าน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากการสำรวจนั้นยังไม่มี

3. การจัดสร้างที่พักที่คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของหมู่บ้าน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ในลักษณะ Homestay หรือจะพักรวมกับชาวบ้านก็ได้ แต่จะต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหัวใจที่สำคัญที่สุด

4.5.2.2 ปัญหาและอุปสรรคทางด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านห้วยอีค่าง

1) การขาดการสร้าง ความเข้าใจและจิตสำนึกที่ดี ในเรื่องการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ให้กับชาวกะเหรี่ยงในชุมชนท้องถิ่น

2) ชาวบ้านมิได้มีส่วนร่วมเท่าที่ควรเป็น ในด้านการวางแผน การจัดการ ดังเช่นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 8 พ.ศ.2540-44 ทางด้านการท่องเที่ยวที่จะให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากที่สุดในการวางแผน พัฒนา และเป็นความต้องการ เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อไป ดังนั้นจึงพบปัญหา “การต่อต้าน” หรือ “การไม่ร่วมมือ” ของชุมชนท้องถิ่น เพราะการควบคุมเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยความถูกต้องและเป็นธรรม อาจส่งผลให้เกิดการเสียประโยชน์ของผู้ที่เคยกระทำอย่างอิสระและมีการผูกขาด โดยไม่มีการกระจายรายได้อย่างที่ควรเป็นจึงอาจเกิดการต่อต้าน ทั้งนายทุนหรือ คนในท้องถิ่นก็ได้

3) การขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ หรือกลุ่มตัวแทนของชุมชนท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็งในการต่อรองกับภาคธุรกิจ เพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนท้องถิ่นให้มากที่สุด

ความพร้อมโดยพื้นฐานของหมู่บ้านห้วยอีค่างในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1. เราจะไม่มองเพียงแค่ระบบเหมืองฝายเพียงอย่างเดียว แต่มองถึงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สะท้อนวิถีชีวิตของชาวบ้าน

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) มิได้จำกัดอยู่ที่ธรรมชาติ(Nature)เพียงอย่างเดียว เพราะธรรมชาติที่มีอยู่ของบ้านเราไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากวัฒนธรรม(Culture)ได้ เท่ากับ Ecotourism Base on Nature and Culture เพราะธรรมชาติเปรียบเหมือนคอนกรีต และวัฒนธรรมเปรียบเหมือนจิตวิญญาณ ทั้งสองประเภทร่วมกันจะได้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แท้จริง การท่องเที่ยวเชิงเกษตรก็ควรจะต้องมีการให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวในเรื่องของวิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีความสัมพันธ์กัน จึงจะมีคุณค่าด้านการท่องเที่ยวในแง่ของการศึกษา

เรียนรู้สิ่งแวดล้อมที่แท้จริง ดังนั้นภาคีที่จะเข้าไปยังพื้นที่ท่องเที่ยวประเภทนี้ควรจะต้องมีความรู้อย่างแท้จริง ถ้าภาคีไม่สามารถให้ความรู้ในด้านนี้ได้ก็จะกลายเป็นการท่องเที่ยวเพื่อศึกษารวมชาติแทนหรือเรียกว่าการท่องเที่ยวแบบฉาบฉวย

3. สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อาจจะต้องคำนึงถึงความยากลำบากในการคมนาคม เพื่อให้เห็นถึงประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม มีความสะอาดในพื้นที่และในด้านต่างๆ รวมถึงความปลอดภัย

4. การทำให้เกิดการกระจายรายได้ของหมู่บ้าน เราต้องยอมรับอย่างหนึ่งว่าคนบางกลุ่มอาจมีผลประโยชน์มากกว่า แต่การกระทำที่ให้เกิดการกระจายรายได้คือการจัดเก็บภาษีของหมู่บ้านเป็นของส่วนกลางจะเป็นกองทุนของหมู่บ้านที่เขาไว้กู้ยืม หรือเอาไว้ใช้จ่ายในงานส่วนรวมของหมู่บ้าน

4.6 ข้อเสนอเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการจัดทำการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระบบเหมืองฝายของภูมิปัญญาชาวบ้าน

จากผลการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการศึกษาถึงศักยภาพและความพร้อมของหมู่บ้านในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งตัวแทนของภาครัฐและเอกชน โดยมีผลที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลของการนำเสนอออกได้เป็น 7 ประเด็น ประกอบด้วย ข้อเสนอเกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ข้อเสนอเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกและระบบสาธารณูปโภคในพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยว ข้อเสนอเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ข้อเสนอเกี่ยวกับขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ของพื้นที่ ข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารจัดการและบุคลากร ข้อเสนอเกี่ยวกับความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ และข้อเสนอเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

4.6.1 ข้อเสนอเกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคเหนือเขต 1 ปลัดอำเภอแม่วาง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวในพื้นที่ ผู้ใหญ่บ้าน และนักวิชาการ เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมและแนวทางการดำเนินงานด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ดังนี้

1) การมีถนนเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว มีความจำเป็นมากเพราะการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความแตกต่างจากการท่องเที่ยวแบบผจญภัย แต่ถนนที่เข้าไปยังหมู่บ้านนั้นสามารถนำรถเข้า-ออกได้โดยไม่ต้องกลัวความสะดุดสับ จะทำให้ช่วยอนุรักษ์และคงอยู่ซึ่งทัศนียภาพ

ของความเป็นธรรมชาติระหว่างเส้นทางของการเดินทางให้มากที่สุด และให้สอดคล้องกับความเป็นท้องถิ่นของสถานที่ท่องเที่ยวหมู่บ้านห้วยอีค่าง

2) สถานที่ตั้งของหมู่บ้าน ในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรระบบเหมืองฝายควรจะมีสถานที่ตั้งของหมู่บ้านอยู่ไกลจากสังคมเมือง และตั้งอยู่ในใจกลางความเป็นธรรมชาติและมีองค์ประกอบหลักของระบบนิเวศทางการเกษตรที่มีการผสมผสานวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของภูมิปัญญาที่สั่งสมกันมาหลายชั่วอายุคน สถานที่ตั้งของหมู่บ้านจะต้องเหมาะสมในการเดินทางจะต้องไม่ลำบากในการเข้า-ออกมากจนเกินไป หรืออยู่ใกล้กับถนนสายหลัก สายรอง โดยใช้ระยะเวลาในการเดินทางในช่วงเวลาที่เหมาะสมกับรายการนำเที่ยว

4.6.2 ข้อเสนอเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก และระบบสาธารณูปโภคในพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคเหนือเขต 1 ปลัดอำเภอแม่วาง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวในพื้นที่ ผู้ใหญ่บ้าน และนักวิชาการ เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และระบบสาธารณูปโภคในพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมู่บ้านห้วยอีค่าง สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ลักษณะของที่พักรและการให้บริการที่พัก เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระบบเหมืองฝาย เป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบของการศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น ดังนั้นการเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะนี้จะต้องใช้ที่พักในหมู่บ้านที่อยู่ในรูปแบบของ Homestay พักร่วมกับชุมชนท้องถิ่น โดยที่บริษัทนำเที่ยวจะทำหน้าที่ประสานความเข้าใจ การจัดสรร การกระจายรายได้ ทางด้านที่พักโดยผ่านทางผู้นำชุมชนในการจัดการที่พักในลักษณะพักร่วม หรือจัดสร้างที่พักด้วยการยึดหลักความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้มากที่สุด รวมทั้งการอำนวยความสะดวกให้กับการจัดนำเที่ยว และนักท่องเที่ยว แต่สิ่งที่มีความจำเป็นคือการกำหนดปริมาณของนักท่องเที่ยวในแต่ละครั้งที่สถานที่พักแรมสามารถรองรับได้ โดยไม่เกิดผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งระยะสั้นและระยะยาวต่อไป

2) การบริการอาหารและเครื่องดื่ม จากความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ในด้านนี้สามารถทำได้ปฏิบัติได้ 2 กรณี คือ บริษัทนำเที่ยวเป็นผู้เตรียมอาหารและเครื่องดื่มเองทั้งหมด โดยให้มัคคุเทศก์เป็นผู้ประกอบอาหารและเครื่องดื่มให้กับนักท่องเที่ยว ด้วยเหตุผลที่ว่าอาหารและเครื่องดื่มของท้องถิ่นอาจจะมีรสชาติไม่เพียงพอ และอาหารของชุมชนท้องถิ่นมีความแตกต่างจากอาหารปกติที่นักท่องเที่ยวทานเป็นประจำ อาจส่งผลต่อระบบทางเดินอาหารของนักท่องเที่ยว หรือบริษัทนำเที่ยวเข้ามาประสานงานกับผู้นำท้องถิ่นในการจัดการเรื่องอาหารเครื่องดื่ม

ดื่มให้กับนักท่องเที่ยว โดยบริษัทนำเที่ยวเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้กับชุมชนท้องถิ่น และให้มัคคุเทศก์เป็นผู้ตรวจสอบดูแลเกี่ยวกับความสะอาดทั้งอาหารและเครื่องดื่มก่อนที่จะให้นักท่องเที่ยวบริโภค

3) การบริการขนส่ง เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบนี้ไม่ใช่อุตสาหกรรมเพื่อมวลชน (Mass Tourism) ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องมีระบบการขนส่งมวลชนแบบสาธารณะ และผู้ที่มีความประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวประเภทนี้คงต้องมีการวางแผนมาล่วงหน้า โดยอาจใช้วิธีให้บริษัทนำเที่ยวเป็นผู้วางแผนการเดินทางให้ก็ได้

4) สถานที่จอดรถ สำหรับหมู่บ้านห้วยอีค่างมีสถานที่จอดรถอยู่ใกล้กับถนนสายหลัก แต่มักจะพบปัญหาของสถานที่จอดรถคับแคบ และสูงชันจากถนนสายหลักทำให้การจอดรถค่อนข้างลำบาก โดยเฉพาะฤดูฝนบริเวณรอยต่อระหว่างถนนหลักกับทางเข้าหมู่บ้านถูกน้ำกัดเซาะจึงเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการเดินทางเข้าไปยังสถานที่จอดรถ ดังนั้นควรมีการขยายพื้นที่จอดรถให้สามารถรองรับรถยนต์ที่นำนักท่องเที่ยวไปยังหมู่บ้านได้เพิ่มขึ้นจากเดิม 2 คัน เป็น 3-4 คัน และถือได้ว่าเป็นการเพิ่มศักยภาพของพื้นที่อีกด้วย

5) การให้บริการข้อมูลข่าวสาร ข้อมูลข่าวสารของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระบบเหมืองฝายของหมู่บ้านห้วยอีค่างในปัจจุบันนั้นถือว่ายังกระจายข้อมูลข่าวสารได้น้อยมาก เนื่องจากผู้ที่ประกอบธุรกิจนำเที่ยวในเขตตำบลแม่วินยังขาดการศึกษา ทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม พิธีกรรม ภูมิปัญญา ที่ถือได้ว่าเป็นความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นและสามารถนำมาถ่ายทอดในด้านของการเรียนรู้ และการศึกษาให้กับนักท่องเที่ยวได้

6) การบริการด้านสุขา และห้องน้ำ มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดสร้างห้องสุขา และห้องน้ำสาธารณะประจำหมู่บ้าน 1 จุด เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวและเป็นการถูกสุขอนามัยของท้องถิ่น รวมถึงการยกระดับมาตรฐานของสถานที่ท่องเที่ยว ให้มีความพร้อมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

4.6.3 ข้อเสนอเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคเหนือเขต 1 ปลัดอำเภอแม่วาง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ผู้ประกอบการนำเที่ยวในพื้นที่ ผู้ใหญ่บ้าน และนักวิชาการ เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมด้านสภาพแวดล้อม สรุปได้ดังนี้

1) สภาพภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม ความสวยงามของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรระบบเหมืองฝาย และต้องเป็นไปตามธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่จริงไม่ควรอยู่ในรูปแบบของการจัดฉากเพื่อการท่องเที่ยว โดยมีความเป็นฤดูกาลเข้ามาเกี่ยวข้องจะทำให้เกิดความหลากหลายทางกิจกรรมในพื้นที่ทางการท่องเที่ยว ดัง

นั้นสภาพแวดล้อมจะต้องมีความสมบูรณ์ในระบบนิเวศการเกษตรของภูมิปัญญาชาวบ้าน และความเป็นเอกลักษณ์แบบเดิมๆ ของหมู่บ้านที่ไม่ได้รับวัฒนธรรมสมัยใหม่เข้าไปมากนัก

2) ความหลากหลายทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ในตำบลแม่วินมีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวสูง เพราะประกอบด้วยทรัพยากรทางการท่องเที่ยวหลายประเภทที่อาจถือได้ว่าเป็นจุดได้เปรียบกว่าสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ เนื่องจากเส้นทางการท่องเที่ยวของอำเภอแม่วางประกอบด้วย ทัศนียภาพตามธรรมชาติ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวเขา การผจญภัยต่างๆ หรือการศึกษาเรียนรู้ และหาประสบการณ์ได้อย่างมากมาย ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายนี้ควรมีการกระจายการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความหลากหลายและนักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ตามความต้องการ ดังนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการจัดการกับความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้และใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอย่างคุ้มค่าที่สุด และตระหนักถึงการอนุรักษ์ ปกป้อง และรักษา แหล่งท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนต่อไป

3) สถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง ในเขตของตำบลแม่วินประกอบด้วยสถานที่ท่องเที่ยวหลายประเภทด้วยกัน คือ การขี่ช้าง ล่องแพ ที่บ้านสบวิน การเดินป่าจากดอยอินทนนท์มาถึงบ้านขุนปัวเพื่อชมวิถีชีวิตชาวเขาและความสมบูรณ์ของป่า การชมโครงการหลวงและวิถีชีวิตของชาวบ้านที่บ้านทุ่งหลวง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่บ้านโป่งสนิ น้ำตกแม่วาง วัดถ้ำดอยโตนที่บ้านแม่สะป๊อก และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรระบบเหมืองฝายที่บ้านห้วยอีค่าง ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าตำบลแม่วินมีความพร้อม และมีความหลากหลายทางการท่องเที่ยว

4.6.4 ข้อเสนอเกี่ยวกับขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ของพื้นที่

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคเหนือเขต 1 ปลัดอำเภอแม่วาง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวในพื้นที่ ผู้ใหญ่บ้านและนักวิชาการ เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมด้านขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ของพื้นที่หมู่บ้านห้วยอีค่าง สรุปได้ดังนี้

1) พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจะต้องไม่หวงห้าม หรือยากแก่การเข้าชม การท่องเที่ยวเชิงเกษตรระบบเหมืองฝายที่บ้านห้วยอีค่างนั้นเป็นพื้นที่ ที่ไม่มีการหวงห้ามต่อการเดินทางเข้าชมของนักท่องเที่ยว เพราะชุมชนท้องถิ่นมีความคุ้นเคยกับนักท่องเที่ยวที่เข้าไปยังพื้นที่ และการเดินทางเข้ายังแหล่งท่องเที่ยวยังมีความสะดวกสบาย แต่ผู้ที่จะประกอบธุรกิจนำเที่ยวประเภทนี้ควรมีการศึกษาวิถีชีวิต วัฒนธรรม และพิธีกรรม การทำความเข้าใจ ผ่านทางผู้นำชุมชน เพื่อให้ชุมชน

ได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวที่เข้าไปในพื้นที่และสิ่งที่ชุมชนท้องถิ่นจะได้รับ เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีร่วมกัน

2) ปริมาณการรองรับได้ของนักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมในแต่ละครั้ง สำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรระบบเหมืองฝายของบ้านห้วยอีค่าง เป็นการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา การถ่ายทอดความรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้านที่ปรับตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และดูแลรักษาสภาพแวดล้อม ด้วยการปฏิบัติสืบทอดกันมา ดังนั้นการท่องเที่ยวในลักษณะนี้จะต้องมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่อครั้งไม่มากจนเกินความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ ปริมาณต่อครั้งที่เหมาะสมของจำนวนนักท่องเที่ยวประเภทนี้จะอยู่ที่ประมาณไม่เกิน 10 คน/ครั้ง โดยที่จะใช้ที่พักในลักษณะ Homestay หรือ เป็นการท่องเที่ยวระยะสั้นก็สามารถทำได้ การกำหนดปริมาณนักท่องเที่ยวเช่นนี้จะทำให้ การจัดการด้านการท่องเที่ยว การดูแลนักท่องเที่ยวทำได้สะดวก และส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นและสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด

3) ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการเยี่ยมชม จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ว่าความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ในรูปแบบของการท่องเที่ยวประเภทนี้มีความต้องการยังน้อยมาก เนื่องจากการท่องเที่ยวเฉพาะด้านเน้นที่การศึกษาเป็นหลัก และที่สำคัญคือการประชาสัมพันธ์ยังไม่แพร่หลายมากนัก จึงทำให้ไม่เกิดความสม่ำเสมอทางด้านการปฏิบัติ ประกอบกับจุดจำกัดในการรองรับได้ของพื้นที่ทำให้ความต้องการของนักท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลง แต่สามารถแก้ไขได้ด้วยการรวมศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายเข้าด้วยกัน เพื่อจัดทำชุดการท่องเที่ยวสำเร็จรูปเสนอขายต่อนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจต่อไป

4.6.5 ข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารจัดการและบุคลากร

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคเหนือเขต 1 ปลัดอำเภอแม่วาง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวในพื้นที่ ผู้ใหญ่บ้านและนักวิชาการ เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมด้านบริหารจัดการและบุคลากร สรุปได้ดังนี้

1) จำนวนของเจ้าหน้าที่ ที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ที่ใช้ในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรระบบเหมืองฝายประกอบด้วย มัคคุเทศก์ของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจำนวน 1 คน/นักท่องเที่ยว 10 คน และผู้ช่วยมััคคุเทศก์เป็นคนในท้องถิ่นจำนวน 1 คน สามารถดูแลอำนวยความสะดวกให้กับท่องเที่ยวได้ สิ่งที่สำคัญสำหรับเจ้าหน้าที่รับผิดชอบด้านนี้ก็คือ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบของการท่องเที่ยวประเภทนี้ในด้านเทคนิคการดูแล การให้บริการ และการ

บรรยายเกี่ยวกับวิชาการในเรื่องของท้องถิ่นด้านภูมิปัญญา และพิธีกรรมของชาวบ้านให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง

2) ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และระบบเหมืองฝาย เนื่องจากการนำเสนอเพิ่มเติมจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีความเชื่อมโยงไปถึงระบบการจัดการเรื่องน้ำ ในลักษณะเหมืองฝาย ทำให้ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงต้องทำการศึกษา เก็บข้อมูลอย่างจริงจัง ด้วยการเรียนรู้จากการมีส่วนร่วม หรือสังเกตการณ์ แสดงความเป็นมิตรต่อคนในท้องถิ่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงและตรงตามฤดูกาล จะได้ถ่ายทอดไปสู่นักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง

3) ระบบการสื่อความหมาย และป้ายบอกทิศทางประเภทต่างๆ ทางด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ สำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรระบบเหมืองฝายของบ้านห้วยอีค่าง ไม่ควรใช้ระบบสื่อความหมายด้วยป้ายบอกทิศทางประเภทต่างๆ เพราะจะทำให้สูญเสียความเป็นวิถีชีวิตวัฒนธรรม แบบดั้งเดิม และการท่องเที่ยวประเภทนี้ไม่ต้องการ การจัดการให้นักท่องเที่ยวชม แต่ต้องการให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาสภาพเดิม หรือสภาพที่เป็นจริงของท้องถิ่นในทุกๆ ด้าน ทางด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรระบบเหมืองฝาย ดังนั้นการติดป้ายจึงไม่มีความจำเป็น เพราะการกระทำบางอย่างอาจส่งผลกระทบให้เกิดกับชุมชนท้องถิ่นได้ แทนที่จะใช้ป้ายบอกทิศทางผู้ประกอบการก็นำเที่ยวอาจทำแผนที่และเส้นทางนำเที่ยวเป็นแผ่นพับแจกให้กับนักท่องเที่ยวก่อนล่วงหน้าเดินทางก็สามารถทำได้ และการบรรยายข้อมูลประกอบการท่องเที่ยวที่หมู่บ้าน ก็ให้เป็นหน้าที่ของมัคคุเทศก์และผู้ช่วย

4) ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวทั้งร่างกายและทรัพย์สิน ในการเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยว ทางหมู่บ้านมีการจัดอาสาสมัครป้องกันภัย เพื่อให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ด้วยการประสานกับผู้ใหญ่บ้าน ส่วนมัคคุเทศก์ก็ต้องคอยเอาใจใส่ดูแลในด้านการรักษาความปลอดภัยทั้งร่างกายและทรัพย์สินอีกทางหนึ่ง ดังนั้นแนวคิดที่จะจัดสร้างบ้านในบริเวณหมู่บ้านเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว โดยให้รูปแบบของที่พักอาศัยคงความเป็นเอกลักษณ์ ของท้องถิ่นให้มากที่สุด

4.6.6 ข้อเสนอเกี่ยวกับความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคเหนือเขต1 ปลัดอำเภอแม่วาง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในพื้นที่ ผู้ใหญ่บ้าน และนักวิชาการ เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมด้านความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ สรุปได้ดังนี้

1) ความเหมาะสมของกิจกรรมกับพื้นที่ท่องเที่ยว สำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรระบบเหมืองฝายของหมู่บ้านห้วยอีคางนั้นสามารถจัดแบ่งกิจกรรมทางการท่องเที่ยวออกได้เป็น

-กิจกรรมการเข้าพักแบบ Homestay ภายในหมู่บ้าน โดยมีระยะเวลาที่เหมาะสมคือ 3 วัน 2 คืน ต่อการเดินทางท่องเที่ยวในแต่ละครั้ง

-กิจกรรมเส้นทางการเดินเพื่อการศึกษา (Walking Trails) สามารถเดินศึกษาในบริเวณหมู่บ้านได้ถึง 3 เส้นทาง คือ 1. เดินรอบหมู่บ้านเพื่อศึกษาถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ของชุมชนท้องถิ่นใช้ระยะเวลาประมาณ 2 ½ ชั่วโมง 2. บริเวณลำเหมืองและฝายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคนกับน้ำและความเชื่อเกี่ยวกับการดูแลรักษา น้ำ ทำให้เกิดการอนุรักษ์ รวมถึงการศึกษาภูมิปัญญาอันชาญฉลาดของคนในท้องถิ่นที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และไม่ทำลายสภาพแวดล้อมใช้ระยะเวลาประมาณ 4 ชั่วโมง 3. บริเวณที่ทำการเกษตรของหมู่บ้าน เพื่อศึกษาวิถีทำการเกษตรแบบภูมิปัญญาชาวบ้านในการเพาะปลูก เพื่อการยังชีพ และการปลูกพืชเศรษฐกิจด้วย

2) อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น สำหรับการท่องเที่ยวประเภทนี้อาจพบอุปสรรคได้คือการที่ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวขาดความเข้าใจ เกี่ยวกับประเพณีหรือกิจกรรมทางพิธีกรรมของหมู่บ้านในรอบ 1 ปี ที่มีการหมุนเวียนไปตามฤดูกาลทางการเกษตร และฤดูกาลทางธรรมชาติ ทำให้การจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ไม่สอดคล้องกับพิธีกรรมของชุมชนท้องถิ่นได้ จึงควรมีการศึกษาให้เข้าใจก่อนจัดชุดรายการท่องเที่ยวเพื่อลดอุปสรรค และทำให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาพื้นที่ได้ตามสภาพของความเป็นจริงมากขึ้น

4.6.7 ข้อเสนอเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคเหนือเขต 1 ปลัดอำเภอแม่วาง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในพื้นที่ ผู้ใหญ่บ้าน และนักวิชาการ เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นสรุปได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดการ โดยเฉพาะกิจกรรมในพื้นที่ จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ว่า ชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญ เพราะเป็นเจ้าของพื้นที่ ที่ใช้ทำการท่องเที่ยว และเป็นผู้สร้างความต้องการด้านการท่องเที่ยวขึ้นในชุมชนท้องถิ่น ดังนั้นการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดการ และมีมาตรฐานที่ดีนั้นจะต้องคำนึงถึงชุมชนท้องถิ่นเป็นหลักสำคัญ โดยที่แกนนำทางด้านการปกครองของชุมชนท้องถิ่น หรือตัวแทนจากการคัดเลือกของ

ชุมชนท้องถิ่นมาทำหน้าที่ร่วมในการวางแผน และการจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อให้เกิดข้อสรุปที่ทุกๆ ฝ่ายพึงพอใจ และอาจใช้วิธีให้ชุมชนท้องถิ่นจัดตั้งคณะกรรมการ กลุ่มสหกรณ์ด้านการท่องเที่ยวขึ้นมา เพื่อประสานงาน ร่วมการจัดการกับหน่วยงานภาครัฐ และผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ในการปกป้องสิทธิประโยชน์ที่ชุมชนท้องถิ่นพึงจะได้รับ ซึ่งเป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในพื้นที่นั่นเอง

จากการรวบรวมประเด็นที่สำคัญในการสัมภาษณ์บุคคลในองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถสรุปข้อความสำคัญได้ดังนี้

1. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความเป็นเอกลักษณ์ของวิถีชีวิต ภูมิปัญญาที่สั่งสมกันมา รวมถึงความเป็นธรรมชาติของท้องถิ่นในการคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจึงไม่จำเป็นต้องสะดวกสบาย เพราะนักท่องเที่ยวจะได้บรรยากาศของการท่องเที่ยวแบบ Alternative Tourism และสภาพชุมชนท้องถิ่นก็จะไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก
2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และระบบสาธารณูปโภคที่สำคัญจะต้องจัดทำให้มีบริการในท้องถิ่น คือ สถานที่จอดรถ ที่พักแรม และการบริการด้านห้องน้ำสาธารณะ ทุกประเภท ให้นั้นที่ความสะอาด และความปลอดภัยเป็นหลัก
3. ด้านสภาพแวดล้อม เนื่องจากการศึกษาค้นคว้านี้เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรวัฒนธรรม ดังนั้นสภาพภูมิทัศน์จะไม่เหมือนกับการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในรูปแบบอื่น เพราะเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศการเกษตรของภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นหลัก ความสวยงามตามธรรมชาติเป็นปัจจัยลำดับรองลงไป
4. ด้านขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ ควรจะเป็นการท่องเที่ยวด้วยความสมัครใจของนักท่องเที่ยวที่ถือเป็นทางเลือกใหม่อีกทางหนึ่ง โดยกลุ่มของนักท่องเที่ยวประเภทนี้จะต้องมีขนาดเล็ก คือไม่เกิน 10 คน ต่อครั้งในการเดินทางโดยมีระยะเวลาที่เหมาะสมคือ 3 วัน 2 คืน
5. ด้านการบริหารจัดการและบุคลากร ควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการทำกิจกรรมในพื้นที่นั้นมีการประชุมทำความเข้าใจ โดยเฉพาะเน้นที่การมีส่วนร่วมในการจัดการของชุมชนท้องถิ่น และผลประโยชน์ที่ท้องถิ่นจะได้รับเป็นหลัก เพื่อการจัดสรรและการวางแผนระยะยาวพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
6. ด้านความหลากหลายของกิจกรรมในพื้นที่ โดยเฉพาะในเขตของตำบลแม่วินมีความหลากหลายทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวในตัวอยู่แล้ว เช่น การล่องแพ การขี่ช้าง การเดินป่า เป็นต้น

4.7 ศักยภาพของพื้นที่ในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านห้วยอีค่าง และพื้นที่ใกล้เคียง

4.7.1 ศักยภาพของพื้นที่หมู่บ้านห้วยอีค่างในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว

จากการวิจัยด้านขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของพื้นที่ ทางด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เมื่อเปรียบเทียบขนาดของพื้นที่ กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวของหมู่บ้านกับจำนวนนักท่องเที่ยว พบว่าขณะนี้พื้นที่บริเวณหมู่บ้านห้วยอีค่างมีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจศึกษาด้านวัฒนธรรมการเกษตรในระบบเหมืองฝาย และวิถีชีวิตของชุมชนได้ในระดับหนึ่ง คือ ในการจัดทำรายการการท่องเที่ยวในพื้นที่แต่ละครั้งควรมีนักท่องเที่ยวไม่เกิน 10 คน และเป็น Alternative Tourism ในลักษณะของการควบคุมการจำนวนนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) เดินทางเข้าไปยังหมู่บ้านในลักษณะนี้ ทำให้สามารถควบคุมขีดความสามารถทั้ง 4 ด้านได้ดังนี้

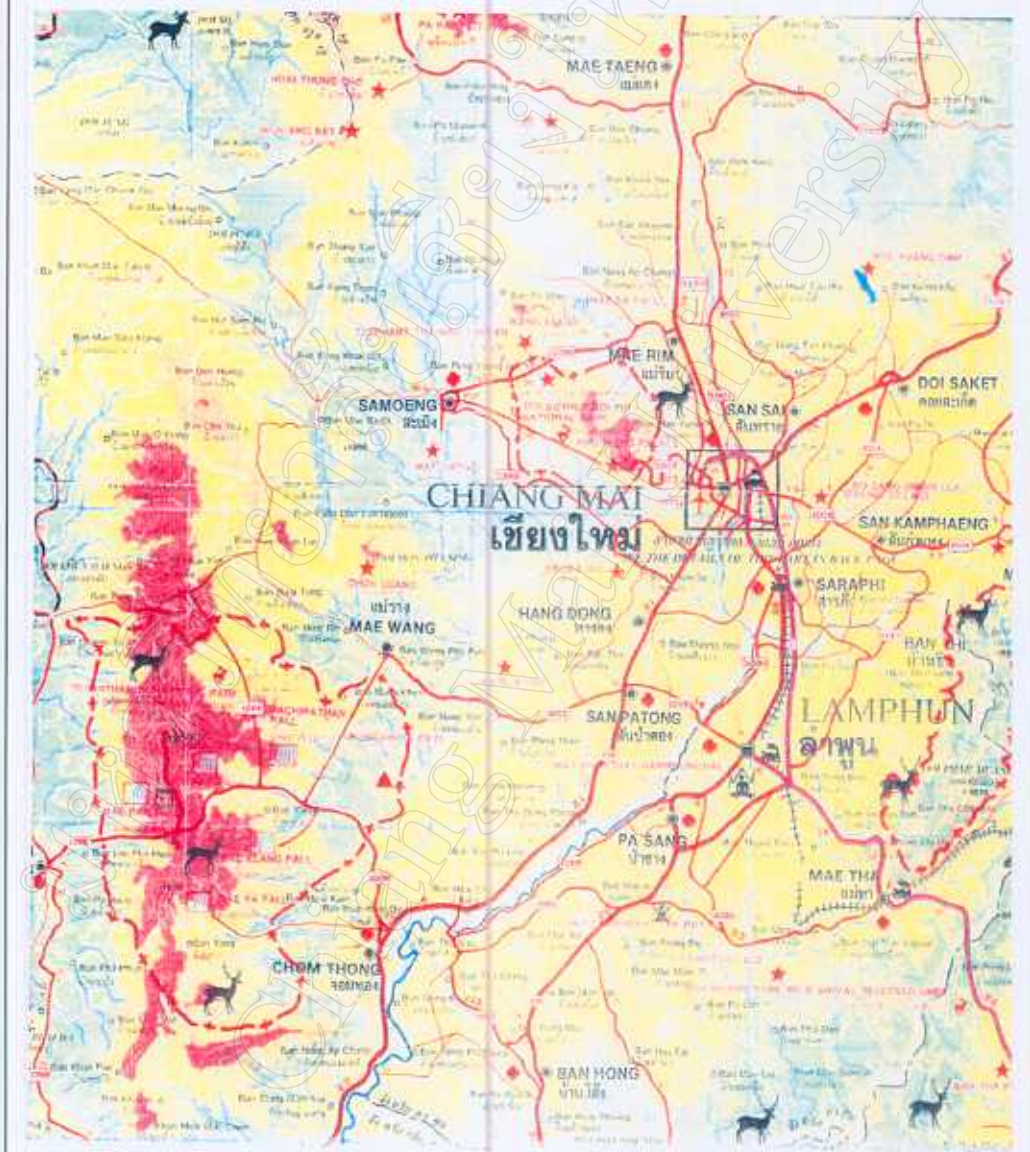
1) ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ทางกายภาพ (Physical Carrying Capacity) หมายถึง ระดับของนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ไม่สามารถทำลายสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นรวมถึงระดับความอึดตัวของสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทต่างๆ ในพื้นที่

2) ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ทางสังคม (Social Carrying Capacity) หมายถึง ปริมาณของนักท่องเที่ยวสูงสุด ที่จะไม่ทำให้เกิดกิจกรรม การสังเกตการณ์วิถีชีวิตอย่างแท้จริง การศึกษา ความประทับใจของนักท่องเที่ยวสูญเสียไป และรวมถึงปริมาณของนักท่องเที่ยวสูงสุด ที่จะไม่ทำให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อชุมชนท้องถิ่นในด้านต่างๆ

3) ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ทางเศรษฐกิจ (Economic Carrying Capacity) หมายถึง ระดับการพัฒนาที่ระบบเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวดำเนินไปได้อย่างเหมาะสมมีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง และมีการบริหารรายได้ของชุมชนท้องถิ่นอย่างเหมาะสม โดยไม่เกิดความขัดแย้งของกลุ่มคนในสังคม และไม่กระทบต่อรายได้หลักจากการทำเกษตรกรรมหรือการดำรงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม

4) ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ทางสิ่งแวดล้อม (Environment Carrying Capacity) หมายถึง ปริมาณของนักท่องเที่ยวสูงสุด ที่จะไม่ทำให้ระบบสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ รวมถึงระบบนิเวศทางวัฒนธรรมการเกษตรด้วยแห่งคุณค่าลงไป

แผนที่ที่ 2 แผนที่อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ (มาตราส่วน 1 : 500,000)

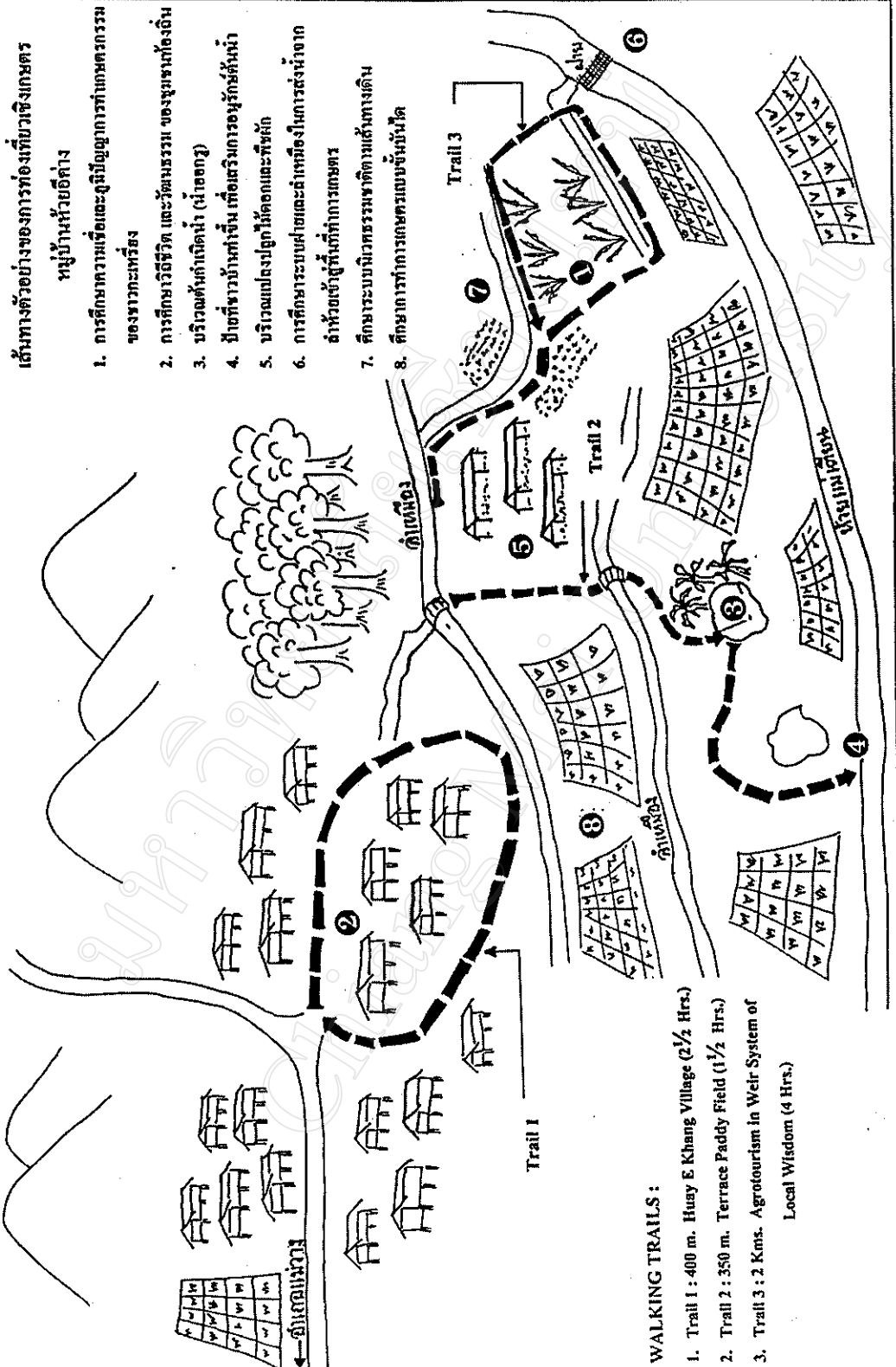

แผนภาพที่ 3 แผนและเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมู่บ้านห้วยคัง

เส้นทางตัวอย่างของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

หมู่บ้านห้วยอีค่าง

1. การศึกษาความเชื่อและศรัทธาที่มีอยู่จากการปกครอง
ของระบอบเผด็จการ
2. การศึกษาวิถีชีวิต และวัฒนธรรม ของชุมชนท้องถิ่น
3. บริเวณต้นลำเจียนน้ำ (น้ำอชกุ)
4. ป้ายที่ชาวบ้านทำขึ้น เพื่อเสริมการอนุรักษ์ต้นน้ำ
5. บริเวณแหล่งปลูกไม้ดอกและพืชผัก
6. การศึกษาระบบชลประทานและผังเมืองในการสร้างจาก
ลำห้วยเข้าสู่พื้นที่ทางการเกษตร
7. ศึกษาระบบนิเวศธรรมชาติตามเส้นทางเดิน
8. ศึกษาการจัดการเกษตรกรรมแบบขั้นบันได

WALKING TRAILS:

1. Trail 1 : 400 m. Huay E Khang Village (2½ Hrs.)
2. Trail 2 : 350 m. Terrace Paddy Field (1½ Hrs.)
3. Trail 3 : 2 Kms. Agrotourism in Weir System of Local Wisdom (4 Hrs.)

แผนภาพที่ 4 แผนที่สถานะพื้นที่ชุ่มน้ำตามระบบ Ramsar ช่วงระหว่าง จังหวัดเชียงใหม่

สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกสบายภายในหมู่บ้านยังไม่เรียบร้อยมากนักเนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีได้อยู่ในเป้าหมายของเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวจึงทำให้ในปัจจุบันปริมาณของนักท่องเที่ยวมีน้อยมาก ประกอบกับชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นนี้มีความเป็นมิตรที่ดีกับนักท่องเที่ยวที่จะศึกษาและสังเกตได้จากการที่คณะผู้เก็บข้อมูลเข้าไปศึกษาในพื้นที่ มีการให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี หมู่บ้านนี้ได้รับการพัฒนาในระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้น ดังนั้นหมู่บ้านห้วยอีค่างมีความพร้อมสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ โดยที่มีการเตรียมความพร้อมในบางส่วนเพื่อให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ประกอบกับมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เป็นที่รู้จักกันในการท่องเที่ยวรูปแบบนี้

4.7.2 ศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ตำบลแม่วิน อำเภอแม่อวด จังหวัดเชียงใหม่

การท่องเที่ยวในพื้นที่ของตำบลแม่วินมีความหลากหลายทางทรัพยากรการท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วย

- 1) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น การเดินป่าเพื่อศึกษาเส้นทางธรรมชาติในเส้นทางดอยอินทนนท์สู่ตำบลแม่วิน อำเภอแม่อวด และหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงที่บ้านโป่งลมิ บ้านห้วยอีค่าง บ้านขุนปวย เป็นต้น
- 2) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี เช่น การท่องเที่ยวในหมู่บ้านชาวเขาหมู่บ้านต่างๆ ดังตัวอย่าง ศึกษาวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นหมู่บ้านโป่งลมิ หมู่บ้านขุน ปวย หมู่บ้านห้วยอีค่าง หมู่บ้านแม่สะป๊อก หมู่บ้านทุ่งหลวง หนองเต่า เป็นต้น
- 3) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมู่บ้านกะเหรี่ยงในเขตตำบลแม่วิน ดังตัวอย่างเช่น บ้านห้วยอีค่าง บ้านโป่งลมิ บ้านขุนปวย บ้านทุ่งหลวง เป็นต้น
- 4) การท่องเที่ยวแบบผจญภัย เช่น การขี่ช้างที่ปางช้างแม่อวด แม่วิน และลงมีการล่องแพไม้ไผ่ ระยะทาง 3.5 กม. ใช้เวลา 1.30 ชม. ที่สวนลี้กสันป่าตอง บ้านสบวิน หมู่ที่ 9
- 5) การท่องเที่ยวแบบการพักผ่อน เช่น ท่องเที่ยวบริเวณน้ำตกแม่อวด วัดถ้ำดอยโตน โครงการหลวงของหมู่บ้านต่างๆ เป็นต้น

จากการจัดแบ่งรูปแบบของการท่องเที่ยวในประเภทต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้น คือ การสนองตอบต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป และเราได้เห็นรูปแบบที่ชัดเจนขึ้นของการท่องเที่ยว ประกอบกับเราได้เห็นความจริงของศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวของตำบลแม่วินที่มีความหลากหลายทั้งทางชีวภาพ ธรรมชาติ วิถีชีวิต และภูมิปัญญาที่สั่งสมมา เมื่อการท่องเที่ยวเข้าไปยังพื้นที่นั้นๆ เราจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า สิ่งที่ยังเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ที่เป็นความเข้มแข็งของชุมชนโดยพื้นฐานยังคงมีอยู่และพัฒนาอย่างยั่งยืนตลอดไป โดยที่ชาวบ้านหรือ

ชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวมาแล้วข้างต้นมากที่สุด เพราะเราถือว่าท้องถิ่นคือหัวใจที่สำคัญของการท่องเที่ยวนี้

ดังนั้นการท่องเที่ยวในเขตลุ่มแม่น้ำวางในปัจจุบันมีอัตราของการขยายตัวทางด้านการท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้น แต่การกระจายรายได้จากธุรกิจท่องเที่ยวไปยังชุมชนท้องถิ่นยังมีการกระจุกตัวอย่างนี้ ถ้ายังไม่มีการศึกษา การวางแผน และการปฏิบัติในการแก้ไขให้ถูกต้องและเหมาะสมแล้วอาจจะส่งผลกระทบต่อ สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยตรงต่อชุมชนท้องถิ่นได้ และการกำหนดปริมาณของนักท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงและต้องเกิดการกระจายนักท่องเที่ยวไปยังหลาย ๆ หมู่บ้านเพื่อลดข้อจำกัดทางการท่องเที่ยวลง และให้เกิดความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ให้คำนึงถึงความต้องการของชุมชนท้องถิ่นเป็นหลัก หรือความเข้าใจของชุมชนท้องถิ่นทางด้านการท่องเที่ยวจะได้ไม่เกิดค่านิยมที่ผิดกับชุมชนท้องถิ่นทางด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้นการศึกษาถึงความพร้อมของหมู่บ้านห้วยอีค่างจึงเป็นตัวอย่างที่สำคัญของการเตรียมความพร้อมก่อนการเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ในการสร้างอาชีพและรายได้เสริม รวมถึงการคงไว้ซึ่งภูมิปัญญา วิถีชีวิตแบบเดิม ๆ ของชุมชนท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างยั่งยืนมากที่สุด และชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งในการรักษาผลประโยชน์ในความต้องการของสังคมเอาไว้ได้อย่างต่อเนื่อง